

αὕτη τοῦ κύφωτος τελειοποιηθεῖσα κατήνησεν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς παρούσης ἡμῶν εἰκονογραφίας παριστωμένην, ἥτις συνίσταται εἰς τὸ νὰ κλείωσι τὸν λαίμῳ τοῦ ἐνόχου εἰς σιδηροῦν κύφωνα ἔχοντα βάρος τεσσαράκοντα, μέχρι ἐξήκοντα, ἑκατὸν, καὶ πολλάκις διακοσίων Γαλλικῶν λιτρῶν· (ἤτοι 66. περίπου ὀκάδων)· ὁ δὲ κύφωτος οὗτος, καθὼς καὶ τὰ ἐν τοῖς ποσὶ τοῦ ἐνόχου σιδηρᾶ δεσμὰ, συνεχόνται δι' ἀλύσεων ἐξηρητημένων καὶ κινουμένων ἐπὶ ὀρθῶς ἰσταμένης σιδηρᾶς ράβδου, ὑψηλῆς ἐξ ἑως ἐπτὰ Γαλλικῶν ποδῶν· καὶ τὸ μὲν ἄνω μέρος τῆς σιδηρᾶς ταύτης ράβδου καμπυλοῦται ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἐκ δὲ τοῦ ἄκρου τῆς μιᾶς τῶν δύο τούτων καμπυλοτήτων κρέμαται ἀπὸ μικρᾶς ἀλύσου σιδηροῦν πινάκιον, ἐφ' οὗ εἶναι γεγραμμένα τὸ ὄνομα τοῦ ἐνόχου, τὸ πραχθὲν ἔγκλημα, καὶ ὁ χρόνος τῆς διαρκείας τῆς ποινῆς· εἰς δὲ τὸ κάτω μέρος ὑπάρχει τετράγωνος σανίς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ ἐνόχος δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ καθίσῃ. Ἐνίοτε δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν εἰρημένων ποινῶν, ὁ ἐνοχος λαμβάνει καὶ τινὰς βραδδισμούς.

Γενικῶς δὲ κατὰ τὴν Κιναικὴν νομοθεσίαν ὅλα τὰ ἐγκλήματα καὶ ἀμαρτήματα δύναται νὰ ἐξαγορασθῶσι διὰ χρημάτων, ἢ καὶ νὰ παρουσιάσωσι οἱ ἐνοχοὶ ἄλλους, ἐφ' ὧν νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ καταψηφισθεῖσα ποινὴ, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς κεφαλικῆς· ὅσον δὲ παράδοξος καὶ ἂν φαίνεται ἡ παρχώρησις αὕτη ὡς πρὸς τὴν κεφαλικὴν ποινὴν, ἀλλ' ἡ ἐλπίς τοῦ ὅτι κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς ἀποφάσεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως ἐνιαύσιον διάστημα ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς συνεχῶς ἀκολουθεῖ, ἤθελε μετριάσει τὴν κεφαλικὴν ποινὴν, ἐνθάρρυνει τινὰς δυστυχεῖς εἰς τὸ νὰ ἐμπορευθῶσι ἐπ' ἀμοιβῆ χρημάτων τὸν κίνδυνον τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς.

Ἡ ἄλογος καὶ βάρβαρος αὕτη Κιναικὴ δικονομία, ἡ ἐπιτρέπουσα τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἐνόχου, ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ νομοθέται τῆς Κίνας εἶχον πολλὰ σφαλερὰν ἰδέαν περὶ τοῦ σκοποῦ, δι' ἣν ἡ κοινωνία ἠναγκάσθη νὰ παραβῆ τὴν θανάτωσιν τοῦ ἐνόχου.

ΕΠΙΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ.

ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΕΥΡΩΠῃ ΕΦΕΥΡΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ ΕΝΝΑΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ.

Τῆς ἱστορίας ἔργον δὲν εἶναι μόνῃ ἡ τῶν συμβάντων, ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς προόδου τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου διήγησις· καὶ πολλάκις ἐφευρεσίς τις, ἢ ἀνακάλυψις, ἢ νέα βιομηχανία μετέλλαξαν τῶν ἐθνῶν τὴν τύχην· ἢ μεταφορὰ φυτοῦ τινος, ὡς ἡ ἄμπελος, ἐντόμου τινος, ὡς ὁ μεταξοσκώληξ, ἢ ἀπλοῦς τις ἀγρονομικὸς νεωτερισμὸς, ἀρκεῖ νὰ μεταβάλλῃ τὴν κατάστασιν ὀλοκλήρου λαοῦ.

Ἰπὸ τοιαύτην ἔποψιν γράφοντες τὸ πονημάτιον τοῦτο καὶ πρὶν ἀκόμη περιγράψωμεν τὸν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους προοδευτικὸν δρόμον τῶν γραμμάτων, τῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῶν τεχνῶν, θέλομεν θεωρήσει ἐπιτροχάδην τὸν ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν.

Γενικῶς δὲ ὁ πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης εἶναι καὶ παλαιότατος, καὶ μᾶλλον προωδευμένος, ἢ ὁ τῶν λοιπῶν τοῦ κόσμου μερῶν, ἅμα μὲν, ἔνεκα τῆς εὐκрасίας τοῦ κλίματος, τῆς εὐφορίας τῆς γῆς καὶ τῆς εὐκολίας τῆς συγκοινωνίας ὄλων τῶν μερῶν αὐτῆς, περιστατικῶν ἀναποφεύκτως ἀναγκαίων εἰς τὰς πρώτας τοῦ πολιτισμοῦ προόδους, ἅμα δὲ ἔνεκα τῶν ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς δαψιλῶν μεταλλείων τῶν γαιανθράκων καὶ τοῦ σιδήρου, συμβαλλόντων μεγάλως εἰς τὴν ταχεῖαν πρόοδον τῆς βιομηχανίας.

Ἐπὶ τῶν τεσσάρων πρώτων ἀπὸ Χριστοῦ αἰώνων, ἢ Ἑλλάς, ἢ Γαλλία, ἢ Ἰσπανία, καὶ μάλιστα ἢ Ἰταλία, ἦσαν πανταχοῦ πλήρεις μνημείων. Ἄλλ' ἀπέναντι τῶν ἀπεράντων ἐκείνων οἰκοδομῶν, τῶν ὁποίων ἡ κομψότης καὶ στερότης ἀντέσχεν εἰς τοὺς παμφά-

γους αἰῶνας, ἀπέναντι τῶν πολυτελῶν ἐκείνων ἀνακτόρων καὶ εὐρυχώρων μωσαϊκῶν, ἅτινα μόνον παρέχουσι δείγματα ἀνωφελοῦς πολυτελείας, τὰ νοσώδη ἔλη, αἱ ἀθλια καλύβαι αἰτιῶνται ὡς ἀλαζόνας καὶ ἀδδηφάγους τοὺς ἡγεμόνας ἐκείνων τῶν ἐθνῶν.

ΙΑΤΡΙΚΗ.

Ἡ φυσικὴ εἶχε μόλις μικρὸν προοδεύσει, ἡ δὲ χειμεία, ὡς καὶ ἡ χειρουργία ἔμελλον ν' ἀναφανῶσι μετὰ 1500 ἔτη. Μόνη ἡ Ἰατρικὴ εἶχε φθάσει, χάρις εἰς τὸν Ἱπποκράτην, εἰς ἐντέλειαν δυσανάλογον πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας. Πρὸ πάντων δὲ ὁ Κέλσος καὶ ὁ Γαληνὸς ἐπὶ πλεῖστον αὐτὴν προήγαγον· ὁ τελευταῖος μάλιστα περιελθὼν ὡς ὁ Πλίνιος τὸ πλεῖστον τοῦ τότε ἐγνωσμένου κόσμου, καὶ γράψας παμπληθεῖς πληροφορίας, συλλεθθείσας κατὰ τὰς μακρὰς αὐτοῦ περιουδίας μετ' ἐπιμόνου ἐφαρμογῆς, κατέσχευ ἐπαξίως τὰ δευτερεῖα τῆς θείας ἐπιστήμης τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἀναλόγως δὲ τῶν αὐστηρῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων καὶ τῶν φαντασιοπληξῶν τῆς τότε ἐποχῆς, ἐφαρμόζων τὰς ἀνατομικὰς αὐτοῦ θεωρίας ἐπὶ τῶν πτωμάτων κατέβαλεν εἰς τὴν ἐπιστήμην θεμέλια, τῶν ὁποίων τὰ εὐεργετήματα εἶναι ἀκαταλόγιστα. Εἰς τοῦτον ὀφείλομεν ἀνακαλύψαι, αἵτινες ὠδήγησαν τοὺς μεταγενεστέρους ἰατροὺς εἰς ἄγνωστα μέχρι τότε πράγματα, καὶ ἐν γένει οὗτος, ὡς καὶ ὁ Ἱπποκράτης, ὑπέβη πολὺ τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ.

Ἡ πολεμικὴ τέχνη ἀναγκαίως ἦτον ἢ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη παρὰ ἔθνεσιν ὀφείλουσι τὰ πάντα εἰς τὰ ἔπλα, καὶ περὶ μόνον τὴν πολεμικὴν ἀσχολουμένοι. Ἐντεῦθεν βλέπομεν, ὅτι κατὰ τὰ σύντομα διαστήματα τῆς εἰρήνης καὶ βασιλεῖς καὶ ὕπατοι καὶ αὐτοκράτορες ἐνησχόλουν τὸν στρατὸν εἰς ἀνέγερσιν οἰκοδομῶν, καὶ εἰς ἄλλα θαρύτερα ἔργα, διὰ τὰ κρατῶσιν αὐτὸν Ῥωμαίων καὶ τὰ διατηρῶσι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ.

ΝΑΥΤΙΑΙΑ.

Ἡ Ναυτιλία, ἥτις ἀπαιτεῖ πλείονα μαθηματικὴν ἐπιστήμην, ἐνηπιάξεν εἰσέτι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν· τὰ πολεμικὰ πλοῖα μόλις ἠδύναντο τὰ περιέχουσι πεν-

τήκοντα ἀνθρώπους, καὶ τέσσαρας ἢ πέντε ἵππους. Ἐπὶ τοιούτων δὲ εὐθραύστων ξύλων ἐρρίψοικινδύνουν ἐν τῷ Ὀκεανῷ οἱ Ῥωμαῖοι ἄνευ πυξίδος καθ' ὅλην τῆς βίας τῶν ἀνέμων, καὶ διὰ τοῦτο πολυάριθμα πλοῖα συνηθοῖζοντο πάντοτε ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Εἰς τὰς ναυμαχίας παρέταττον τοὺς στόλους, ὡς εἰς τὸν κατὰ ξηρὰν στρατὸν, καὶ πρὸ τῆς συμπλοκῆς ἔθουν πρῶτον εἰς τοὺς θεοὺς, ἐπομένως δὲ παρεσκευάζοντο στρατιῶται καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ πληρώματος· τότε λύοντες τὰ ἰστία καὶ ἀθροίζοντες τὰ ἐξάρτια, ἀνεπέτων ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τὴν σημαίαν, ἐσάλπιζον ἐπ' αὐτῆς διὰ τῶν σαλπίγγων, καὶ ἡ ναυμαχία ἤρχιζε μεταξὺ ἐπιφωνοῦντος ὀλοκλήρου τοῦ στόλου. Ἔργον δὲ κύριον τοῦ ἀγῶνος ἦτο τὰ διαφθεῖρωσιν, ἢ τὰ θυβίζουσι τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἢ κόπτοντες τὰ κωπία αὐτῶν, ἢ θυβίζοντες αὐτὰ· καταλαμβάνοντες δὲ καὶ κρατοῦντες ἀκίνητα τὰ πλοῖα διὰ καταπληκτικῶν ἀγίστρων, ἐμάχοντο ἔπειτα ὡς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, καὶ ἐξεσφενδόνιζον ἐπὶ τῶν πολεμίων πλοίων πυρφόρους λαμπάδας. Οὕτως ὁ Αὐγουστος διεφθειρεν περὶ τὸ Ἄκτιον τὸν στόλον τοῦ Ἀντωνίου.

ΓΕΩΡΓΙΑ.

Ἡ γεωργία ἐπὶ τῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν τῆς Ῥώμης ἦτον ἐντιμος τέχνη καὶ κυρία ἐργασία τῶν ἐνδοξοτέρων πολιτῶν, τῶν ὁποίων πολλοὶ ἠρπάγησαν ἀπὸ τοῦ ἀρότρου διὰ τὰ κυβερνήσωσι στρατοῦς. Ἐπαθεν ὁμοίως ἡ γεωργία ἐκ τῶν συχῶν πολέμων, οἵτινες ὑψήρουν τὰς Ῥωμαϊκὰς χεῖρας καὶ ἐτάραττον τὰ ἦσυχά αὐτῆς ἔργα, ἄλλως εὐχάριστα εἰς τὸ τρυφερὸν τῆς Ἰταλίας κλίμα. Ἐπομένως ἡ πολυτέλεια κατεβίβασε τὴν ἀξίαν τῆς γεωργίας, καὶ βαθμηδὸν οἱ πολῖται καταλείποντες τὰ ἀγροτικὰ ἔργα, ἀφῆκαν αὐτὰ κύριον ἔργον τῶν δούλων.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

Ταῦτα ἔλαβον ἄλλον δρόμον· διότι ἡ δημοκρατικὴ Ῥώμη ἐθεώρει μὲν τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν ὡς μικροῦ λόγου ἄξια ἐπαγγέλματα, ἀλλ' ἡ ὀκνηρία καὶ ἡ πολυτέλεια, ἔδωκαν εἰς αὐτὰ μεγάλης προόδου ἀφορμὴν. Μολαταῦτα τασσοῦτον ἀπέιχον τοῦ τὰ τιμη-

θῶσιν αἱ δύο αὐται τῶν ἐμπορίων καὶ βιομηχανίων τάξεις καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἀνηθρὰν αὐτῶν καταστασιν, ὥστε οἱ περὶ αὐτὰ ἀσχολούμενοι ἐθεωροῦντο ἀνάξιοι τοῦ νὰ συνδέωσιν ἐπιγαμίας μετὰ τῶν ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν· ἐγένετο μάλιστα καὶ νόμος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, διακηρύττων νόθα τὰ ἐκ τοιούτων συνοικεσίων τέκνα.

Φοβουμένη δ' ἄλλως ἢ Ῥωμαϊκῆ πολιτικῆ μὴ εἰσχωρήσωσιν εἰς τοὺς Βαρβάρους αἱ στρατιωτικαὶ γνώσεις καὶ καταστήσωσιν αὐτοὺς ἐπικινδύνους ἐχθρῶς, ἀπηγόρευσε πᾶν μετ' αὐτῶν ἐμπόριον. Οἱ ἄνθρωποι ἐπιπολὺ ἐπίστευον, ὅτι διαφθείροντες τὸ ἐμπόριον τῶν ἐχθρῶν κατεῖχον τὸ μέγιστον τοῦ πλουτισμοῦ μέσον· ἢ δ' ἐπισφαλῆς αὕτη γνώμη συνήργησε πολὺ πλεότερον παρὰ τὴν ἀμάθειαν εἰς τὴν βραδύτητα τῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ δυνάσται τῆς γῆς ἐλάμβανον ὡς φόρον παρὰ τῶν νικηθέντων ἐθνῶν τὰ πλούτη, ἅτινα ἀπηξίουσαν νὰ ζητήσωσιν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον· ἢ Ἀφρικὴ ἀπέστελλε τὸν σίτον καὶ τὰ ἄγρια ζῶα καταντήσαντα παρὰ τοῖς τότε σχεδὸν ἀναγκασίαι· ὁ σίδηρος, οἱ καρποὶ καὶ τὸ μαλλίον ἐκομίζοντο ἐκ τῆς Ἰσπανίας· ἢ Περσία ἐπρομήθευεν εἰς αὐτοὺς τὰ μεταξωτά· ἢ Συρία τοὺς καρπούς καὶ τὴν πορφύραν· ὁ Πόντος τὸ καννάβιον, τὸν ἔβενον, τὸ θυμίαμα καὶ τὸν οἶνον τῆς Κῶ· ἢ Βρεττανία ἐχορήγει εἰς αὐτοὺς τὰ ἀνεξάντλητα αὐτῆς μέταλλα· ἢ Γαλλία τέλος ἐπεμπεν εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ κόσμου τὰ πρωτόνια αὐτῆς.

Ὅτε δὲ ἡ Ἀσιανὴ τρυφηλότης εἰσεχώρησεν εἰς τὴν Ῥώμην, αἱ ὠφέλιμοι τέχναι, ἢ ἀγροτικῆ, καὶ ἢ ναυτιλία ἤμελουσαν ὀλιγώτερον· αἱ δὲ μηχανικαὶ τέχναι ἤρχισαν νὰ συμμαχῶσι μετὰ τῶν ἐπιστημῶν. Τότε ἤρχισεν νὰ ἀνερευναῖται ἡ πηγὴ καὶ ἡ ἱστορία αὐτῶν, νὰ περιγράφηται ἀκριβέστερον ἢ πρόοδος, καὶ νὰ ἐκτείνωνται μετὰ πλείονος ἐπιμελείας τὰ προϊόντα καλλιεργηθέντα καὶ βελτιωθέντα. Ἄλλ' αἱ γνώσεις τῶν Ῥωμαίων ἦσαν περιορισμέναι, καὶ ἡ διαφθορὰ ἔβλαπτε τὴν πρόοδον αὐτῶν. Ἡ δὲ πρότερον περιττὴ θεωρουμένη βιομηχανία κατήντησεν ἀνάγκη κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα. Βῆναι ἀηδέστατον τὸ ἐπαναλαμβάνειν

τὰς περὶ τοῦ θέματος τούτου διηγήσεις τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν.

Οἱ Ῥωμαῖοι, λέγουσιν οἱ ἱστοριογράφοι, ἐπὶ τῆς δημοκρατίας αὐτῶν ἐστεροῦντο καὶ ὕλου, καὶ ὀδῶν, καὶ χάρτου, καὶ ταχυδρομείων, καὶ ἀμαξῶν, καὶ ξενοδοχείων, καὶ ἄρτοποιῶν, καὶ ὠρολογοποιῶν· δὲν ἐνεδύοντο οὔτε περικηνημίδας, οὔτε λευκὰ φορέματα, οὔτε ὑποκάμισα· ἐκοιμῶντο ἐπὶ ξηρῶν φύλλων· τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν ἦσαν ξύλινα, ἢ πήλινα· τὸ γάλα δι' αὐτοὺς ἦτο πολύτιμον, ἐν ᾧ ἀηδῆς τις χυλὸς (κουρκοῦτι) ἦτον ἢ ὕλη τοῦ ἄρτου αὐτῶν, ὥστε ἐπὶ πολὺ διάστημα ὁ ἐκ θρύζης ἄρτος ἐθεωρεῖτο πολυτέλεια. Οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ πρῶτοι τῶν ἐν ἀξιώματι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ῥώμῃ ἐκαλλιέργουν ἰδίαις χερσὶ τὴν γῆν· ἔτρωγον ἐπὶ κοινῆς μετὰ τῶν ὑπηρετῶν τραπέζης, ἐτρέφοντο ἐκ τῶν αὐτῶν φαγητῶν καὶ παρεσκευάζον ἰδίαις χερσὶ τὸ φαγητὸν αὐτῶν. Αἱ γυναῖκες αὐτῶν, λέγει ὁ Μαρτιάλης, μετεκομίζον πολλάκις τὸ φαγητὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ τοὺς ἰδίους ἄνδρας· αἱ οἰκίαι, πρὸ τοῦ πρώτου Γαλατικοῦ πολέμου, ἦσαν ἀπλᾶ καλύβαι, κεκαλυμμέναι ἐξ ἀχύρων· πᾶσα δὲ πυρκαϊὰ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς ν' ἀνακαινίζωσι καλητέρας, καὶ οὕτως ηὔξανεν βαθμηδὸν ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς Ῥώμης.

Ἄλλ' ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς ἱστορεῖται, κλίνας ἐλεφαντίνας, ἐφαπλώματα ἐκ πορφύρας καὶ στρωμνὰς ἐκ πτίλων. Οἱ πλούσιοι εἶχον ποτήρια ἀργυρᾶ καὶ χρυσαῖ, ἐπὶ δὲ τῶν τραπέζων ἐφαίνοντο δοχεῖα πλήρη γεράνων καὶ ταῶν· ἐν ταῖς δεξαμεναῖς ὑπῆρχον συνηγμένα ὄστρεα καὶ ἰχθύες ἐκ πάσης θαλάσσης· εἰς δὲ τὰ μεγάλα συμπόσια ἐδαπάνων καὶ μέχρι πεντήκοντα χιλιάδων δραχμῶν. Οἱ μαργαρίται καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι ἐστόλιζον τὰ ὠτία, τὸν τράχηλον καὶ τὰ μαλλία πλεγμένα εἰς κομψὰς πλεξίδας.

Οἱ κομμωταὶ ἐκαλλώπιζον τὸ πρόσωπον τῶν Ῥωμαίων γυναικῶν, αἵτινες, διὰ νὰ τηρῶσι τὴν ἀερότητα τῆς ἐπιδερμίδος, ἐλούοντο ἐν γάλακτι τῶν ὄνων, τὸ δ' ἔτι παραδοξότερον καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνδρες ἐμιμοῦντο κατὰ τοῦτο τὰς γυναῖκας. Ἡ μετὰ ἐλίγαν ἀκόμη γνωστή, ὡς ἐξ Ἰνδιῶν ἐρχομένη, κατήντα βαρύτιμος, ὡς

καὶ αἱ μηλωταὶ τῆς Σκυθίας, καὶ τὸ ἤλεκτρον τῆς Βαλτικῆς. Αἱ τρίχες τῶν αἰγῶν καὶ λαγιδίων (κουελίων) ἐχρησίζεον εἰς αὐτοὺς πρὸς ὕφασμα, τὸ ὁποῖον ὑστέρων ἐκέντων διὰ νήματος χρυσοῦ. Τὰ ἐπιπλα αὐτῶν, τῶν ὁποίων κομποὶ τύποι ἤρχοντο ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἦσαν κεκοσμημένα ἐξ ἐλέφαντος καλῶς γεγλυμμένον· μεταχειρίζοντο πρὸς φωτισμὸν κηρὸν καὶ ἔλαιον ἐξηγμένον ἐκ φυτῶν, ἰχθύων καὶ ἐλαίων· κατεσκεύαζον ὕελον ἐκ τῆς ἄμμου, ἀλλὰ δὲν ἐπετύγχανον καλῶς. Τὸ ἐλεφάντιον καὶ τὸ μάρμαρον ἐξηργάζοντο μωσαϊκῶς, καὶ ἐξορύττοντες τὰ μέταλλα κατεσκεύαζον ἀνδριάντας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Πᾶν δὲ ὅ,τι ἡ τέχνη ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ πλουσιώτατον καὶ πολυτελέστατον, συνήγετο εἰς τὰ λουτρά, ὄντα τὸν μεγαλύτερον στολισμὸν τῆς Ῥώμης, καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἢ τὰς οἰκίας τῶν μεγάλων. Ἄλλ' αἱ ἐπανειλημμέναι τῶν βαρβάρων εἰσβολαὶ βαθμηδὸν ἐμηνδύνισαν τὰς προόδους ταύτας, καὶ ἐβύθισαν αὖθις τὴν Εὐρώπην εἰς τὴν ἀμάθειαν.

(ἀκολουθεῖ.)

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΩΝ ΑΛΟΓΩΝ ΖΩΩΝ.

Ἡ πρὸς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπιείκεια τῶν Ὀθωμανῶν δὲν πηγάζει ἐκ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ἀλλὰ προέρχεται κυρίως ἀπὸ φυσικὴν ἀγαθότητα, μὴ ὑπερβαίνουσα σχεδὸν ποτὲ τὰ ὄρια τοῦ λογικοῦ. Διότι οἱ Ὀθωμανοὶ δὲν εὐνοοῦσι τὰ ἄλογα ζῶα, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπέχουσι τοῦ νὰ βλάψωσιν αὐτὰ, καὶ μάλιστα ἡ τοιαύτη συμπάθεια τῶν Ὀθωμανῶν περιορίζεται μόνον πρὸς τὰ ἀσθενῆ ζῶα. Ἄλλ' ἐξ ἐναντίας εἰς τὰς Ἰνδίας, ὅπου αἱ θρησκευτικαὶ δεισιδαιμονίαι κανονίζουσι καὶ προσδιορίζουσι ὅλας σχεδὸν τὰς μετὰ τῶν λοιπῶν ζῶων σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου, οἱ λαοὶ τῶν μερῶν τούτων δὲν δεικνύουσι πρὸς τὰ ἄλογα ζῶα ἀπλὴν ἐπιείκειαν, ἢ συμπάθειαν, ἀλλὰ προσφέρουσιν εἰς αὐτὰ θρησκευτικὴν λατρείαν· ἐκεῖ ὅλα τὰ εἶδη τῶν ζῶων, τὰ ἄγρια καὶ κατασρεπτικά, τὰ ἐπιβλαβῆ καὶ ἀκάθαρτα, συμμερίζονται ἐξ ἴσου μετὰ τῶν ἐπωφελῶν καὶ ἡμέρων τὰς τιμὰς, τὸ σέβας, τὴν προστασίαν, καὶ ἐνίοτε τὴν λατρείαν λαοῦ τινος τῶν Ἰνδιῶν.

Ἡ λατρεία αὕτη τῶν ἀλόγων ζῶων ἔλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐκ τῆς θρησκευτικῆς ιδέας, τὴν ὁποίαν οἱ Ἴνδοι ἔχουσι περὶ τῆς μετεμψυχώσεως, καὶ ἐκ τοῦ παρ' αὐτοῖς δόγματος, ὅτι πᾶν κτίσμα ἐμπεριέχει ἐν ἑαυτῷ θεῖαν τινα ἀπόρροιαν. προσέτι ἡ μυθολογία αὐτῶν, ἀναφέρουσα τοὺς θεοὺς τῶν Ἰνδῶν λαβόντας κατὰ διαφόρους περιστάσεις τὴν μορφήν ὅλων σχεδὸν τῶν ἀλόγων ζῶων, συνεισέφερον οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν στερέωσιν τῆς δεισιδαίμονος καὶ ἀλλοκότου ταύτης ιδέας. Εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ πιεσῶσιν οἱ Ἰνδοὶ ὅτι ἡ ἱστορία γέμει ἐκ τοιούτων περιέργων διηγημάτων τῶν ἀνθρωπίνων ἀποπλανήσεων.

Ὅλαι σχεδὸν αἱ αἱρέσεις τῶν Ἰνδῶν ἀπαγορεύουσι γενικῶς τὴν θανάτωσιν ὁποιοῦδήποτε ζώου· ὀλίγαι τινὲς ἐξαίρουσι τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος τὰ ἄγρια καὶ κατασρεπτικά θηρία καὶ τὰ πρὸς τροφήν τοῦ ἀνθρώπου χρέσιμα ζῶα· ἀλλ' ἀπεναντίας ὑπάρχουσι φυλαὶ, αἵτινες οὐ μόνον δὲν θανατώνουσι τὰ ζῶα διὰ νὰ τραφῶσιν ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ φονεύουσιν αὐτὰ διὰ νὰ ὑπερασπίσωσιν τὴν ἰδίαν ζωὴν, ἢ νὰ ἀπαλλαγθῶσιν τῶν ἐνοχλήσεων αὐτῶν. Οἱ Ἰαῖνοι, λόγου χάριν, δακνόμενοι ὑπὸ τινος ψύλλου, ἢ κώνωπος δὲν τολμῶσι νὰ συνθλίψωσιν αὐτὸν, οὔτε κάμνουσι κίνημά τι, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ ζωῦφιου· οὕτω δὲ καὶ αὐτὰ τὰ παρ' ἡμῖν νομιζόμενα ἐπαχθῆ καὶ ὄχληρά ζωῦφια λογιζόνται παρά τισι λαοῖς τῶν Ἰνδιῶν ἄξια θρησκευτικῆς λατρείας. Τινὲς μάλιστα φυλαὶ κατασκευάζουσι δημόσια καταστήματα, ὅπου συλλέγουσι μυριάδας ψύλλων, κωνόπων, κορέων καὶ ψυρῶν, οἱ δὲ εὐσεβεῖς ἐκθέτουσι χάριν εὐλαβείας καὶ μετάνοιας τὰ ἑαυτῶν σώματα εἰς τὰ δῆγματα καὶ κεντρίσματα αὐτῶν· ὅταν δὲ ὑπάρχῃ ἔλλειψις τῶν ἐκουσίως ἐκτιθεμένων τοιούτων πιστῶν, οἱ ἐπίτροποι τῶν ἀγαθοεργῶν τούτων κατασημάτων μισθώνουσι πένητας, ἢ ἐπαίτας, οἵτινες συμφωνοῦσι νὰ ἐκθέσωσι γυμνάς τὰς κνήμας καὶ τοὺς βραχίονας αὐτῶν εἰς τροφήν τῶν ζωῦφιων τούτων ἐπὶ ῥητὸν ὠρισμένον χρόνον, λαμβάνοντες ἀμοιβὴν χρηματικὴν τινα ποσότητα. Διάφορα ἄλλα ἔντομα λατρεύονται ἐπίσης ὑπὸ διαφόρων φυλῶν καὶ ἔχουσι τὰ γηροκομεῖα αὐτῶν. Καὶ αὐτοὶ οἱ ποντικοὶ ἀπολαμβάνουσι παρά διαφόροις φυλαῖς τὰς τιμὰς, καὶ προνόμια τῶν θρησκευτικῶν τούτων δημοσίων κατασημάτων. Εἷς τῶν νεωτέρων περιηγητῶν εἶχεν ἐπισκεφθῆ ἑσχάτως ἐν τῶν τοιούτων